Suomen Vetyklusteri kiittää hyvin valmistellusta hallituksen esityksestä.

Suomen Vetyklusteri on 110 yrityksen ja toimialaliiton vuonna 2021 perustama yhteenliittymä, joka edistää Suomen puhdasta siirtymää ja vetytalouden kehittymistä Suomessa. Kotimaisella vetyarvoketjulla on mahdollisuus saavuttaa vuoteen 2035 mennessä jopa 13 %:n osuus suomalaisesta BKT:stä ja luoda samalla 115 000 työpaikkaa. Arvoketjun tuottama vuosittainen arvo vuonna 2035 on jopa 34 miljardia euroa. (Lähde: Vetyklusterin Strategiaselvitys)

Vetyklusteri pitää erittäin tärkeänä, että myös Suomeen saadaan verohyvityksen kaltainen tukimuoto, joka kohdistuu kaikkiin tukiehdot täyttäviin hankkeisiin yhdenaikaisesti ilman yritysten välistä kilpailua yksittäisistä hankekohtaisista tuista. Pitkäkestoisten ja lopputuloksiltaan epävarmojen tukiprosessien läpikäyminen on yritysten rajalliset resurssit huomioiden haasteellista. Verohyvityksen kaltaisen tukimuodon ansiosta useat vihreän siirtymän hankkeet voivat puolestaan edetä kohti investointipäätöstä tehokkaasti ja yhdenaikaisesti, mikä tukee Suomen huoltovarmuutta, ilmastotavoitteita, uusien markkinoiden syntymistä ja talouden elinvoimaisuutta. Vetyklusterin näkemyksen mukaan ehdotusta tulisi tarkastella vielä kerran kriisi- ja siirtymäpuitesääntöjen sekä komission valmisteilla olevan Clean Industrial Deal -ohjelman tarjoamiin mahdollisuuksiin peilaten. Hyvitysmallia ei pitäisi rajoittaa kansallisesti liian tiukaksi niiltä osin kuin puitesäännöistä löytyy joustoa.

Vetyklusterin näkemyksen mukaan verohyvitysmallin tulisi kattaa mahdollisimman laajasti vihreän siirtymän investointeja yritysten kokoon tai hankkeessa käytettyyn teknologiaan katsomatta. Tämän vuoksi ehdotettua 50 miljoonan euron alarajaa investoinneille voitaisiin perustellusti laskea, jotta tukikelpoisten hankkeiden piiri laajenisi. Lisäksi olisi tärkeää, että malli mahdollistaisi 50 miljoonan euron rajan arvioimisen yrityskohtaisesti hankekohtaisen arvioinnin sijaan.

Vetyklusteri haluaa kiinnittää huomion erityisesti ehdotuksen verkkosähkön hyödyntämistä koskevaan rajaukseen. Kotimaisen puhtaan verkkosähkön hyödynnettävyys vedyn tuotannossa on yksi Suomen tärkeimmistä kansallisista kilpailukykytekijöistä muihin maihin nähden. Verkkosähkön hyödyntämisen ansiosta hankkeissa pystyttäisiin tuottamaan teollisuudessa sekä lento- ja meriliikenteessä tarvittavia vähähiilisiä polttoaineita tiukimmat kestävyyskriteerit täyttävien RFNBO-polttoaineiden lisäksi.

Verkkosähkön käytön rajaaminen tekisi vetyhankkeiden toteuttamisesta myös teknisesti vaikeaa ja laskisi niiden kannattavuutta. Käytännössä rajaus tekisi suurimpien vetyinvestointien toteutuksesta varsin haastavaa, ellei mahdotonta. Samalla tämä tarkoittaisi sitä, että Suomi jättäisi yhden suurimmista kilpailukykytekijöistään hyödyntämättä. Tällä olisi suoraan vaikutus muun muassa lentoliikenteen polttoaineena käytettävän sähköpohjaisen e-SAF:n tuotantoedellytyksiin.

Komissio valmistelee vähähiilistä vetyä koskevan delegoitua säädöstä, joka lisää verkkosähkön merkitystä vedyn tuotannossa. Myös komission 26.2 julkaistavaan Clean Industrial Deal -ohjelmaan liittyvien uudistettujen valtiontukisääntöjen julkisuuteen 14.2 vuodettu versio sisältää verkkosähkön käytön mahdollistavia muotoiluja (sivu 17). Verkkosähkön osalta katseen tuleekin olla tulevassa sääntelyssä ja sen tarjoamissa mahdollisuuksissa. Tulevaisuuteen katsominen on erityisen tärkeää verohyvityksen osalta, sillä hankkeet ovat suuria teollisuushankkeita, jotka ovat sidottuja tukiehtoihin kymmeniä vuosia. Ottaen huomioon lakihankkeen aikataulupaineen on toki tärkeää, että esitys viedään rivakasti maaliin. Mahdollisuus verkkosähkön käyttöön on kuitenkin niin merkittävä tekijä hankkeiden toteutettavuudelle, että sen rajaaminen pois tuen piiristä ei voi perustua yksinomaan tiukkaan aikatauluun ja hallinnollisiin haasteisiin.

Vetyklusteri katsoo, että minimiverosääntely voi käytännössä aiheuttaa hankaluuksia verotuen todellisten vaikutusten arvioinnille. Tämä voi johtaa siihen, että mallin investointeihin kannustava vaikutus jää arvioitua heikommaksi. On tärkeää, että asiaan kiinnitetään huomiota, jotta verohyvitys myös käytännössä edistää uusien investointien toteutusta. Lisäksi yrityksille tulee tarjota riittävä ohjeistus mahdollisten verotukseen liittyvien sudenkuoppien osalta.

Vetyklusterin näkemyksen mukaan ehdotuksen 36 kuukauden aikaraja hankkeiden valmistumiselle on varsin tiukka. Komission luonnoksessa Clean Industrial Dealin valtiontukisäännöksistä tuota aikarajaa ei myöskään sovellettaisi vetyhakkeiden tapauksessa. Ehdotuksesta jää lisäksi epäselväksi mitä jouston mahdollistavalla ”yrityksestä riippumattomalla syyllä” voidaan käytännössä tarkoittaa. Ottaen huomioon, että kyse on pitkälti uuden teknologian hankkeista, joiden toteuttamiseen liittyy epävarmuuksia markkinan kehittymisen, teknologian saatavuuden ja luvituksen osalta on aikaraja varsin lyhyt. Vetyklusterin näkemyksen mukaan aikataulua tulisi pidentää vähintään 60 kuukauteen tai esitetyistä sanktioista tulisi luopua. Joka tapauksessa on tärkeää, että yrityksestä riippumattomat syyt määritellään tarkemmin. Ehdotuksessa vastaavaa aikarajaa ei ole myöskään asetettu 4 luvun ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisen kannalta strategisille aloille toteutettavien hankkeiden osalta. Määräaikojen tulisi Vetyklusterin näkemyksen mukaan perustua teknologianeutraaliuteen ja olla siten samoja kaikille tuettaville hanketyypeille. Nyt ehdotettua verohyvitysmallia koskevat päätökset tulee tehdä viimeistään 31.12.2025. Hakuajan pituus onkin yritysten näkökulmasta varsin lyhyt. Vetyklusteri kannattaa hyvitysmallin jatkamista myös vuoden 2025 jälkeen.

Vetyklusteri haluaa lopuksi painottaa riittävien Business Finlandin ja Verohallinnon viranomaisresurssien merkitystä sujuvan tukiprosessin läpiviemiseksi. Paraskaan hyvitysmalli ei tule edistämään hankkeita, mikäli yrityksille ei tarjota riittävää ohjeistusta tai mikäli tukipäätöksiä ei saada tehtyä ajoissa.

Helsingissä 18.2.2025

Simo Säynevirta

Vetyklusterin ohjausryhmän puheenjohtaja

ABB Oy

Sisäinen / Internal